

Visitatio pastoralis Summi Pontificis Benedicti PP. XVI in Polonia [Mszał Papieski], wstęp: abp Piero Marini, Tipografia Vaticana, [Roma] 2006, 190 stron.

W dniach 25-28 maja 2006 roku przebywał w Polsce z czterodniową wizytą duszpasterską papież Benedykt XVI. Pielgrzymce towarzyszyło hasło zaczerpnięte z Pierwszego Listu św. Pawła do Koryntian: „Trwajcie mocni w wierze” (16, 13). Ojciec święty odwiedził Warszawę, Jasną Górę w Częstochowie, Kraków, Wadowice, Kalwarię Zebrzydowską oraz zespół byłych niemieckich obozów koncentracyjnych i zagłady Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu. W miejscach tych Papież przewodniczył liturgii Kościoła oraz modlitwie ekumenicznej, jak również uczestniczył w modłach zanoszonych do Boga wspólnie z Żydami. W związku z powyższym Biuro Papieskich Celebracji Liturgicznych i Komisja Liturgiczna Episkopatu Polski przygotowały specjalną księgę liturgiczną – *Mszał Papieski*. Skądinąd jednak wiadomo, że wstępne opracowanie tej księgi dokonał ks. dr Mateusz Matuszewski, asystent Mistrza Papieskich Celebracji Liturgicznych podczas pielgrzymki do Polski.

Mszał Papieski został wydany przez drukarnię watykańską (Tipografia Vaticana) w liczbie 388 egzemplarzy i posiada 190 stron. Przeznaczony był dla Ojca świętego oraz biskupów uczestniczących w koncelebracjach. Zawiera zatem teksty liturgiczne wszystkich celebracji przewidzianych w programie pielgrzymki. Na początku *Księgi* umieszczone zostało *Wprowadzenie*, które napisał arcybiskup Piero Marini. Podane jest ono w języku polskim i włoskim. Omawia apostolski trud umacniania w wierze, przedstawia główne celebacje pielgrzymki apostolskiej oraz prezentuje strukturę *Mszału*.

Omawiana *Księga* w swej zasadniczej części zawiera trzy formularze mszalne wraz z tekstami stałymi obrzędów Mszy świętej, czytaniem biblijnymi i modlitwą wiernych. Pierwsza Msza święta była sprawowana w War-

szawie o Duchu Świętym. Trzy czytania biblijne zostały zaczerpnięte z lektur podanych w *Ordo Lectionum Missae* na Msze obrzędowe z udzielaniem sakramentu bierzmowania. Drugą Eucharystię Papież celebrował w kaplicy Pałacu Arcybiskupiego w Krakowie, i jak podaje *Mszał*, posłużył się formularzem o św. Stanisławie, biskupie i męczenniku. Trzecia Msza święta przypadła na uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego i została odprawiona na Błoniach krakowskich. Teksty eucharystyczne oraz trzy czytania biblijne zostały wzięte z dnia uroczystości. Ponadto *Księga* zawiera teksty dotyczące celebracji ekumenicznych oraz te, które były związane ze szczególnym miejscem (np. Jasna Góra czy Oświęcim) lub grupami o charakterze stanowym (np. kapłani, osoby życia konsekrowanego, przedstawiciele ruchów katolickich, młodzież).

Wyjątkowo uroczysty charakter posiadała wizyta Ojca świętego w narodowym sanktuarium na Jasnej Górze. *Mszał* wspomina o okolicznościach, jakie towarzyszyły przybyciu Papieża do Częstochowy: 350. rocznica ślubów lwowskich króla Jana Kazimierza i 50-lecie Jasnogórskich Ślubów Narodu. Podaje także dokładny program pobytu Papieża w duchowej stolicy Polski. I tak, z kart *Mszału* dowiadujemy się, że po modlitwie w kaplicy Cudownego Obrazu Ojciec święty przewodniczył nabożeństwu eucharystycznemu, w którym wzięli udział przede wszystkim alumni z polskich seminariów oraz przedstawiciele zakonów i stowarzyszeń katolickich. Nabożeństwo to, powszechnie określane w Polsce jako „majówka” zostało odprawione przy ołtarzu połowym na „szczycie jasnogórskim”

Zgodnie z porządkiem, jaki podaje *Księga*, nabożeństwo papieskie na Jasnej Górze wyglądało następująco: uroczysta procesja na wejście, rozpoczęcie znakiem krzyża świętego i pozdrowienie zgromadzenia liturgicznego. przywitanie Ojca świętego przez arcybiskupa Stanisława Nowaka, metropolitę częstochowskiego, wystawienie Najświętszego Sakramentu w monstrancji, modlitwa adoracyjna generała Zakonu Paulinów – ojca Izydora Matuszewskiego, liturgia słowa Bożego, homilia Papieża, litania loretańska, modlitwy końcowe i błogosławieństwo Najświętszym Sakramentem.

Mszał Papieski uwzględnił także ekumeniczny i międzyreligijny charakter pielgrzymki Benedykta XVI, bowiem w ciągu czterodniowej pielgrzymki Ojciec święty dwa razy spotkał się z ludźmi innych wyznań i religii. Celebracja ekumeniczna słowa Bożego w kościele ewangelicko-augsburskim Świętej Trójcy w Warszawie posiadała kolektę z formularza Mszy o jedność chrześcijan oraz dwa czytania biblijne z uroczystości Wniebowstąpienia Pańskiego.

Spotkanie modlitewne na terenie niemieckiego obozu śmierci Auschwitz-Birkenau miało charakter międzynarodowy. Z tego też względu w *Mszale* znalazły się modlitwy w różnych językach: romskim, rosyjskim,

polskim, hebrajskim i angielskim. Pozdrowienie liturgiczne otwierające to spotkanie Ojciec święty wypowiedział w języku włoskim, a modlitwę końcową w języku niemieckim. Również podczas Mszy świętej w Warszawie modlitwa wiernych miała wezwanie po angielsku i białorusku. Natomiast liczne modlitwy i opisy celebracji zostały podane po łacinie. Pozostałe zaś części, jak np.: czytania mszalne, pozdrowienia, błogosławieństwa, litania loretańska, były po polsku. Można więc powiedzieć, że omawiana *Księga* posiada charakter wielojęzyczny.

Reasumując, należy stwierdzić, że omawiany *Mszal Papieski z pielgrzymki Ojca świętego Benedykta XVI do Polski* jest bardzo ważnym kościelnym dokumentem i źródłem liturgicznym. Trzeba mieć zatem nadzieję, że w niedługiej przyszłości stanie się on w Kościele przedmiotem specjalnych studiów, jak to miało miejsce chociażby w przypadku *Sakramentarza Gelazjańskiego*, *Mszalu rzymskiego Piusa V*, czy obecnie obowiązującego *Mszalu Pawła VI*.

Piotr Polek *OSPPE*